Anul al 57-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 138 Miercuri 22 Mai 1940
12 Pagini
P IIII

ABONAMENTE
IN TARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN TARA
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
şi UNIV. LITERAR câte
220 lei
UNIV.-SPORT
500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

ORGANIZAREA PIEŢII ŞI A CONSUMULUI

Problema aprovizionării interne şi a scumpetei tuturor lucrurilor pe piaţă a rămas în centrul tuturor preocupărilor. Se pare că nu s'a dat dintru început importanţa cuvenită legăturii intime — s'ar putea spune: cauzale — ce există între asigurarea unei normale aprovizionări a pieţii pe deoparte, şi tendinţa preţurilor, pe de altă parte. Acestea din urmă sunt în dependenţă directă de stadiul în care se găseşte cea dintâi. De aceea accentul trebuia din capul locului pus pe organizarea aprovizionării, pe baza situaţiilor statistice, care, stabilind disponibilităţile existente, ar fi îngăduit repartizarea lor în raport cu necesităţile consumului, calculat în timp şi după populaţie. Inventarierea disponibilităţilor era deopotrivă de necesară atât la produsele indigene, cât şi la cele importate sau având la bază materii prime sau semifabricate, de import.

In compartimentele unde disponibilităţile se dovedeau mai slabe sau cu totul neîndestulătoare, măsura blocării trebuia să urmeze în chip necesar şi, odată cu ea, raţionarea consumului. Dacă printre aceste articole erau şi produse indigene, prohibirea exportului trebuia să vină dela sine, iar pentru articolele depinzând de import, trebuia să se deschidă cele mai largi posibilităţi de procurare de pe pieţele externe, după ce se proceda deasemeni la raţionarea vânzării lor pe piaţa internă. Aceste măsuri trebuiau însoţite, firesc, şi de un control sever al preţurilor, organizat din primul moment, adică încă din toamna trecută, spre a nu se fi dat răgaz marilor deţinători de stocuri — mai ales la produsele manufacturate — să speculeze sângeros situaţia, urcând vertiginos şi în chip provocator preţurile dela o zi la alta şi chiar în aceiaşi zi de mai multe ori.

Sunt industriaşi, angrosişti şi diverşi acapartori, cari, numai la un singur articol au realizat beneficii fantastice. După o evaluare modestă, numai în Transilvania s'a realizat, la stocurile existente, îndată după isbucnirea nouei conflagraţii europene din Septembrie, circa 2½ miliarde lei, diferenţa de preţuri, care a rămas câştig net, câştig neîndreptăţit, în punga tuturor speculatorilor de rituri străine.

La câte alte miliarde s'o fi ridicat câştigul nemuncit şi, deci, ilicit, al deţinătorilor din restul ţării ?!

Iată o gloabă grea, care a încărcat bugetul consumatorului român, alimentând în acelaş timp curentul scumpirii generale şi fără frâu a vieţii.

Răul este, firesc adâncit şi generalizat, acum. Ca urmare şi posibilităţile de zăgăzuire apar mai grele.

Rânduială trebue pusă însă, neapărat; mai întâi în asigurarea unor bune condiţiuni de aprovizionare şi crearea de stocuri de manevră; în al doilea rând în raţionarea consumului la mărfurile în care primenirea stocurilor este excepţional de anevoioasă, în condiţiunile de azi ; în al 3-lea rând, în supravegherea şi stăpânirea preţurilor, conjugate cu sforţarea de a restabili un echilibru suportabil între preţurile pieţii şi puterea de cumpărare a categoriilor sociale cu venituri fixe şi modeste.

Iată numai câteva din sarcinile ce revin noului titular al ministerului economiei naţionale. Faptul, că în prima conferinţă ţinută la departamentul său, îndată după instalare, cu conducătorii serviciilor, cu membrii comisiunilor de aprovizionare şi înfrânare a speculei, cum şi cu reprezentanţii comerţului şi cooperaţiei, a avut ca obiect tocmai temele de care ne ocupăm mai sus, denotă însemnătatea cardinală, pe care d-sa o acordă pe drept cuvânt teribilei probleme a preţurilor şi a unei bune aprovizionări.

Odată stabilite datele problemei, soluţiunile se impun dela sine. Ar mai rămâne însă de trecut un hop : coordonarea măsurilor şi aplicarea lor eficientă. Perspicacitatea, experienţa şi energia acţiunei metodice, pe care le ştim întrunite în personalitatea noului ministru al economiei naţionale, ne întăresc credinţa că va izbuti să stăpânească împrejurările.

Săptămâna internaţională

A cincisprezecea zi de înverşunate lupte pe frontul occidental începe azi.

Această cronică nu este destinată faptelor de arme, aşa că nu vom face aci, bilanţul luptelor de până acum.

Bătălia cea mai grozavă din câte a cunoscut istoria lumii este în curs, cu un pronunţat avantaj strategic obţinut până acum şi desigur cu mari sacrificii, de forţele germane.

Trupele aliate fac sforţări supra omeneşti, păstrându-şi tot calmul pentru a rezista presiunei şi a opri înaintarea forţelor germane.

Atenţiunea lumii întregi este ţintuită spre Meusa. Atenţiune emoţionată, atenţiune îngrozită de uriaşele puteri de distrugere încăerate într'o luptă pe viaţă şi pe moarte, atenţiune adânc îngrijorată din cauza posibilităţilor extinderei nemaipomenitei grozăvii.

O primă consecinţă a faptelor de arme din Belgia, a fost ordonanţa dată de Fuehrer cu data de 18 Mai şi prin care teritoriile separate de Reichul german şi incorporate de Belgia pe baza tratatului dela Versailles, sunt din nou unite cu Reichul. Ordonanţa prevede că aceste teritorii „vor face de aci înainte parte integrantă din Reichul german şi că ele aparţin provinciei renane (districtul Aix la Chapelle).

In ce priveşte teritoriile olandeze ocupate de trupele germane, Fuehrerul a numit pe d. Seyss Inquart comisar al Reichului pentru aceste teritorii. Decretul de numire prevede că d. Inquart va exercita în domeniul civil, puterea supremă fiind sub ordinele Fuehrerului şi că, dreptul olandez va rămâne în vigoare atât cât este compatibil cu ocupaţiunea. Drepturile de suveranitate militară rămân în sarcina comandantului german şef în Olanda.

Lumea întreagă este în stare de alarmă. Iată caracteristica săptămânii care s'a încheiat.

In Statele Unite, după diferite alte manifestări cari au pus în lumină sentimentele şi atitudinea oficialităţii şi a opiniei publice americane faţă de beligeranţii europeni, a urmat mesajul adresat personal de d. Roosevelt Congresului cerând credite extraordinare pentru întărirea forţei defensive a Statelor Unite. Mesajul preşedintelui Roosevelt, punând în lumină primejdia ce ameninţă securitatea Americei, a produs o profundă impresiune. El a reunit însă pe toţi fruntaşii politici ai Statelor Unite, fără deosebire de opinii şi cari s'au declarat de acord cu d. Roosevelt pentru o acţiune urgentă şi masivă de întărire a apărării naţionale.

Prin acelaş mesaj, d. Roosevelt a cerut Congresului să nu ia nici o măsură care ar putea slăbi livrarea de aviuane către aliaţi. Această intervenţie subliniază atitudinea Statelor Unite faţă de aliaţi. Ea trebue coroborată cu recentul discurs al d-lui Sumner Welles care a spus, între altele : „Legea şi moralitatea vor triumfa contra forţelor fără de legei şi ale haosului. Sunt sigur de această victorie, sunt sigur că noi şi alţii, cari urmăresc aceeaşi credinţă ca şi noi, nu se vor abate dela această credinţă şi nici nu se vor da înlături de a face tot ce le stă în putinţă pentru a restabili pe deplin aplicarea legei internaţionale în relaţiile dintre naţiuni".

D. Sumner Welles a adăugat : „Statele Unite sunt datoare să susţină civilizaţia occidentală până la întronarea păcii adevărate".

Pe de altă parte şi tot în această direcţie, trebue menţionate : propunerea d-lui Cantillo, ministrul de externe al Argentinei, pentru schimbarea neutralităţei statelor americane într'o poziţie de „nebeligeranţă" ; propunerea făcută Congresului Statelor Unite de a se modifica legea neutralităţei, în sensul de a se suprima clauza „cash and carry" pentru cumpărăturile fără caracter militar ale aliaţilor ; protestul celor 21 naţiuni americane, pornit din iniţiativa ministrului de externe al republicei Uruguai, contra violării neutralităţii Belgiei, Olandei şi Luxemburgului.

In Europa, cu toată tensiunea dela începutul săptămânei expirate în ce priveşte Mediterana, tensiune care s'a resimţit şi în Balcani, se pare că sunt motive serioase care arată că, cel puţin pentru moment, nu există nici o primejdie reală ca războiul să se extindă. Incontestabila şi vădita simpatie manifestată de presa italiană faţă de Germania, nu a avut însă, în domeniul acţiunilor pozitive şi determinante oficiale, vre-o urmare. Manifestaţiile anti-aliate ale tineretului italian şi diferitele incidente petrecute cu prilejul acestor manifestaţii, n'au avut alte consecinţe decât proteste diplomatice şi faptul că autorităţile militare aliate au luat măsuri de precauţiune în Mediterana.

Pe de altă parte d. Roosevelt a trimis un mesaj d-lui Mussolini făcând apel la menţinerea păcii. Telegramele sosite Duminică arată că Ducele a răspuns Sâmbătă preşedintelui Statelor Unite dar până la ora când scriem aceste rânduri nu se cunoaşte conţinutul răspunsului.

La Belgrad s'a reafirmat cu

(Continuare în pag. 2-a)

OFENSIVA GERMANĂ CONTINUĂ

Operaţiunile din Belgia şi din Nordul Franţei

Linia aproximativă a frontului în seara de 19 Mai

Situaţia pe sectorul de operaţiuni belgian-francez, până în seara de 19 Mai c., a fost în linii generale următoarea:

La nord vestul şi centrul Belgiei, trupele germane au trecut râul Dendre şi continuă să înainteze spre vest de Moerbeke, Termonde, Ninove, Grammont, Lessines, Ath şi Mons, apropiindu-se de râul Lys.

Trupele belgiene şi britanice, care de două zile au rupt contactul cu trupele germane, continuă retragerea în ordine conform planului stabilit.

Probabil că englezii vor căuta să oprească înaintarea germană spre coasta mării Nordului cu forţele proaspete ce au fost aduse în ultimul timp în regiunea Dunquerque-Ostende - Ypres.

Mai la sud, pe teritoriul francez, trupele germane au dat câteva atacuri, violente în cursul zilei de Duminică, între Maubeuge şi la Fère. Ele au trecut râurile Sambre şi Oise şi au ocupat localitatea Le Cateau, situată la vest de Avesnes şi oraşul St. Quentin.

Intre Oise şi Aisne germanii au continuat acţiunea lor ofensivă şi au înaintat pe o linie la nord de Noyon, Laon şi Rethel.

In unele puncte ei se găsesc la o distanţă de 150 km. de Paris. După comunicatul german aviaţia de bombardament şi de vânătoare a sprijinit în mod eficace acţiunea armatei de uscat. Presiunea cea mai puternică o exercită germanii pe văile râurilor Oise şi Aisne, în direcţiile Amiens-Noyon, Laon şi Reims. Armata de nord franceză, sub noua comandă a generalului Giraud, desfăşoară o defensivă tenace în unele sectoare.

Generalissim al armatei franceze a fost numit maresalul Weygand, în locul generalissimului Gamelin.

O consecinţă a operaţiilor militare din Belgia este ordonanţa semnată Duminică de Fuehrerul-cancelar al Reichului privitoare la situaţia teritoriilor belgiene, Malmédy, Eupen şi Moresnet, care prin tratatul de la Versailles, au fost atribuite Belgiei. Acum ele sunt considerate părţi integrante ale Germaniei. Cele trei teritorii au o populaţie în majoritate walonă şi ele au fost atribuite Belgei în 1920.

Teritoriile Eupen şi Malmédy au o suprafaţă de 1000 km. şi o populaţie de 65.000 locuitori.

Două cutremure de pământ înregistrate Duminică în Capitală

In ziua de 19 Mai 1940, între orele 6,55 şi 8,26, s'a înregistrat un cutremur, al cărui epicentru se găseşte la vre-o 10.000 km. depărtare.

Pe seismogramele în curs de înregistrare se află înscris la ora 19,57 alt cutremur depărtat.

GENERALUL WEYGAND

NUMIT GENERALISIM AL ARMATEI FRANCEZE

PARIS, 19 (Rador). — Generalul Weygand a fost numit generalisim al armatei franceze.

*

Paris, 19 (Rador). — Preşedintele Republicei a semnat Duminică seara un decret prin care generalul Weygand a fost numit şef al statului major general al apărări naţionale şi comandant sprem al ansamblului teatrelor de operaţiuni.

Această numire s'a produs în urma unei conferinţe care a reunit la prezidenţia consiliului pe d-nii Renaud, mareşal Petain şi general Weygand, şi care a durat o oră.

10.000 DE COPII EVACUAŢI DE PE COASTA DE EST ŞI SUD A ANGLIEI

Londra, 19 (Rador). — Corespondentul agenţiei Havas transmite :

Un număr de 10.000 copii au fost transferaţi Duminică, din oraşele situate pe coasta de Est şi de Sud a Marei Britanii în alte regiuni din Ţara Galilor.

Puternice atacuri ale aviaţiei britanice

Au fost bombardate depozitele de carburanţi din Hamburg, Bremen şi Hanovra

LONDRA 19 (Rador). — Un comunicat al ministerului aerului anunţă că avioane de bombardament britanice au atacat Sâmbătă depozitele de benzină dela Hanovra, Hamburg şi Bremen.

Avioanele de vânătoare britanice au doborât cel puţin 20 de aparate inamice.

In Belgia de sud, aviaţia britanică a hărţuit coloanele inamice, bombardând podurile şi risipind concentrările de trupe.

Avioanele de bombardament îşi continuă în mod activ operaţiile în Franţa şi Belgia.

*

Londra 19 (Rador). — Un comunicat al ministerului aerului dă Duminică noui amănunte asupra operaţiilor efectuate Vineri seara de aviaţia militară britanică.

Raidurile britanice s'au întins dela Hamburg până la Sedan. Peste 300 de bombe au fost aruncate asupra depozitelor cu carburanţi din Bremen. O bombă a atins în plin un mare depozit de benzină, provocând o formidabilă explozie. La Hamburg depozitele de carburanţi au fost bombardate dela ora 22 până în dimineaţa zilei de Sâmbătă.

Pe de altă parte, pagube considerabile au fost pricinuite podurilor şi viaductelor de pe Meusa.

Toate avioanele care au participat la aceste raiduri s'au înapoiat la bazele lor nevătămate.

Consiliu de stat convocat la Lisabona

Lisabona, 19 (Rador). — Preşedintele Carmona a convocat un consiliu de stat Luni pentru a se pronunţa asupra convocării într'o sesiune extraordinară a adunării naţionale în scopul ratificării concordatului semnat de curând cu sfântul Scaun.

O ordonanţă a Fuehrer-ului

privitoare la teritoriile Eupen, Malmedy şi Moresnet

Berlin, 19 (Rador). — *Agenţia D.N.B. transmite : Fuhrerul a promulgat următoarea ordonanţă cu data de 18 Mai 1940 :*

Teritoriile separate de Reich-ul german şi încorporate la Belgia prin dictatul de la Versailles ,sunt din nou în posesiune germană. In fond ele au fost întotdeauna legate de Germania.

In consecinţă aceste teritorii nu trebuesc să fie considerate, nici chiar în mod pasager, ca teritorii inamice ocupate.

Deci ordon chiar de acum :

1) Teritoriile Eupen, Malmedy şi Moresnet separate de Reich-ul german prin dictatul de la Versailles, vor face de azi înainte parte integrantă, din nou, din Rich-ul german.

2) Teritoriile susmenţionate vor face parte din provincia Renană (districtul Aix la Chapelle).

3) Modul de aplicare al acestui decret va fi dat publicităţei ulterior.

Avioane germane deasupra coastei de sud-est a Angliei

Londra, 19 (Rador). — Aparate inamice au sburat de Sâmbătă seara şi până Duminică de dimineaţă pe deasupra coastei de sud-est a Angliei, — anunţă corespondentul agenţiei „Ştefani".

Numeroase explozii s'au produs. Nu se pot da încă amănunte.

D. Churchill va face declaraţii în Camera Comunelor

Londra, 19 (Rador). — *Se confirmă impresia că d. Churchill va face Marţi declaraţii în Camera Comunelor asupra ultimelor desvoltări ale situaţiei de pe frontul occidental.*

O declaraţie asemănătoare va fi făcută în Camera Lorzilor.

O puşcă, un tun, o cazemată mai mult în fiecare zi, le vom avea numai prin contribuţia noastră dată din vreme şi cu toată inima.

NOTE

BRAVO!...

Corespondenţii noştri din întreg cuprinsul ţării ne-au comunicat chipul cum a decurs, şi anul acesta serbarea Zilei de 10 Mai.

S'a executat pretutindeni, într'un cadru de mai adâncă reculegere, un program oficiel sobru, adequat ceasului când se comemora evenimentul. Ni s'a părut că aproape nimic nou n'a fost anul acesta, afară doar de nuanţa de seriozitate, — reculegerea de care vorbim mai sus, — notă rezultând dintr'o stare de lucruri generală care este aşa cum o vedem cu toţii că este...

Am descoperit totuşi, spre marea noastră satisfacţie, un element nou şi demn de cel mai mare interes: Felul în care s'a desfăşurat de astădată „recepţia", — adică primirea oficială, la sediul autorităţii, — în cursul căreia şefii de instituţii vin să prezinte omagiile lor, conducerii superioare a ţării, constituie o fericită inovaţie, de mult timp necesară.

Nu s'au putut împiedica nici anul acesta unele întreceri oratorice, însă, — notaţi!, — s'a suprimat „gusterea" tradiţională, servită în asemenea ocaziuni...

„Gusterea" aceasta, (unii din noi vorbim despre ceeace am văzut), era menită să acopere ceva mai mult decât o masă prelungită, luată, ce e drept, stând în picioare, dar alcătuită dintr'o risipă de specialităţi şi delicatese şi generos udată de o selecţiune din care şampania nu lipsea...

Cu un gest care nu e decât un cuvenit act de decenţă faţă de nevoile şi lipsurile celor mai buni dintre fiii ţării şi de elementar respect faţă de banul public, s'a suprimat ceeace se numea până acum „gusterea".

Avem de spus un singur cuvânt, venit din inimă: „Bravo!"

M. Negru

BULETIN ARHEOLOGIC ŞI NUMISMATIC

MONUMENTE ROMANE DIN ROMÂNIA

9. — TABLE CERATE

de CONST. MOISIL

Intâmplarea a făcut ca în pământul românesc să se descopere câteva dintre monumentele cele mai rari ce s'au păstrat dela străbunii noştri Romani.

Intre anii 1786—1821 şi apoi în anul 1865 s'au găsit în minele din apropierea localităţii Roşia Abrudului din Munţii Apuseni, un număr de vre-o 40 de table

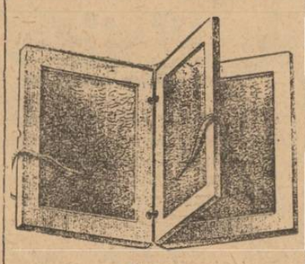

Fig. 1.

cerate romane, conţinând vechi contracte de muncă în minele de aur, chitanţi pentru depozite de bani, acte de cumpărare de sclavi şi de vânzare de proprietăţi, acte de societăţi comerciale, etc. Toate acestea datează dintre anii 142-167 d. Cr., adică din domniile împăraţilor Antoniu Piul şi Max Aureliu.

Descoperirea acestor acte în minele amintite şi faptul că se referă la „băieşii" antici de acolo, este o dovadă evidentă despre exploatarea minelor din Munţii Apuseni în epoca romană. Iar cât priveşte conţinutul, ele prezintă o importanţă cu totul excepţională, căci ne dau relaţii necunoscute de alte izvoare istorice, asupra condiţiilor în cari se angajau muncitorii din mine, asupra modului cum se vindeau sclavii, cum se cumpărau proprietăţile, cum se constituiau societăţile comerciale etc.

Menţionăm, că afară de tablele cerate găsite la noi, altele nu s'au mai găsit decât în ruinele oraşului Pompei, din Italia sudică (1875), dar acestea sunt toate chitanţi din portofoliul bancherului Caecilius Iucundus şi deci mai puţin interesante şi mai puţin variate, în ce priveşte conţinutul, decât ale noastre. De asemenea s'au mai găsit table cerate în Egipt — mai ales cu texte greceşti — dar ele sunt simple tăbliţe de şcolari cu exerciţii de scris. De altfel în Egipt actele se scriau pe papirus nu pe table cerate. Astfel din punct de vedere al conţinutului tablele cerate dela Roşia Abrudului sunt cele mai importante dintre toate câte există astăzi.

In antichitatea greacă şi romană tablele cerate constituiau materialul de scris cel mai des întrebuinţat, atât pentru notiţe zilnice şi pentru corespondenţă particulară, cât şi pentru acte de orice natură. Ele erau formate din

(Continuare în pag. 2-a)

IN RECUNOAŞTERE...

O formaţie de avioane engleze cutreerând marea

IN DANEMARCA

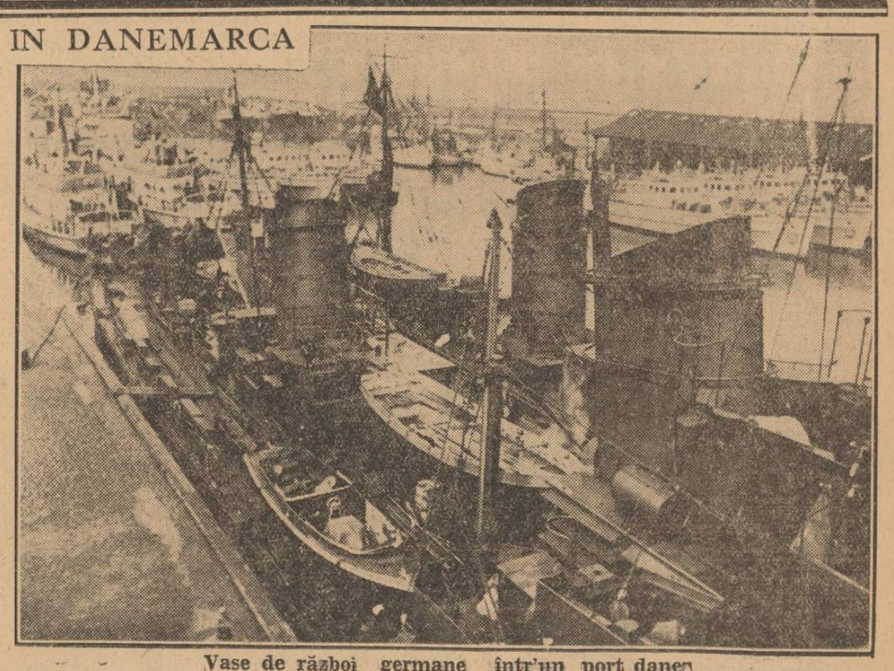

Vase de război germane într'un port danez